

MASARYKOVA UNIVERZITA
PRÁVNICKÁ FAKULTA

Mezinárodní a evropské hospodářské právo III

JUDr. Klára Drličková, Ph.D.

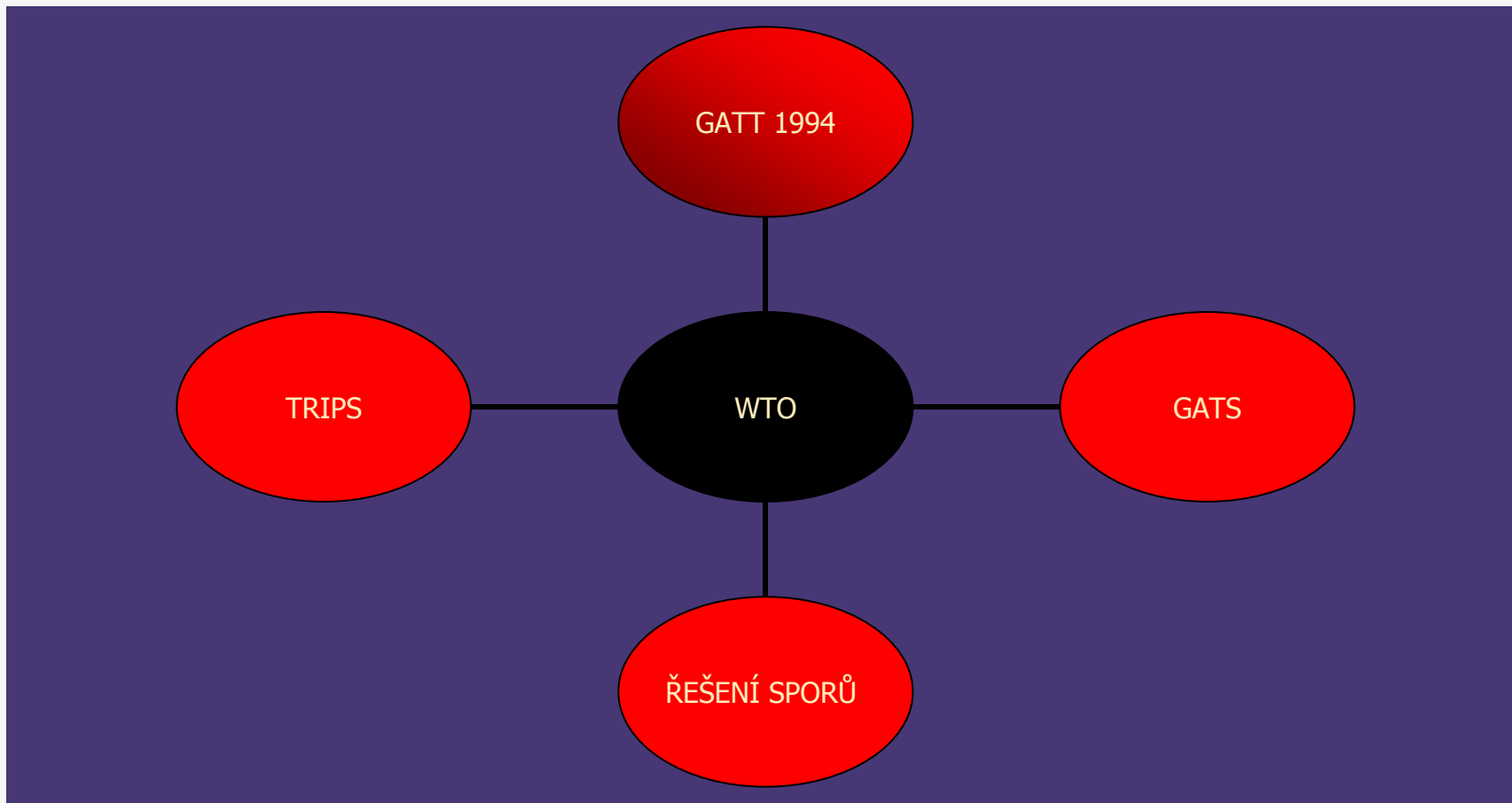

Osnova přednášky

- Dohody WTO
- Řešení sporů v rámci WTO - příklady

Struktura dohod WTO

Struktura dohod WTO

- Rámcová (zastřešující) dohoda - Dohoda o zřízení WTO
- Obchod se zbožím - GATT
- Obchod se službami - GATS
- Obchod s právy duševního vlastnictví - TRIPS
- Řešení sporů - Ujednání o pravidlech a řízení při řešení sporů

Obchod se zbožím, službami

- Obecné zásady (GATT, GATS)
- Speciální dohody, přílohy
- Seznamy přijatých závazků
- Obchod se zbožím - cla, kvóty
- Obchod se službami - přístup na trh, seznamy služeb, na které dopadá národní režim

Závaznost dohod

- Členové WTO jsou povinni přijmout
 - Dohodu o zřízení WTO a její Přílohy
 - Příloha 1A - GATT + přílohy + speciální dohody
 - Příloha 1B - GATS
 - Příloha 1C - TRIPS
 - Příloha 2 - Ujednání o řešení sporů

Vztahy mezi dohodami

- Vztah mezi Dohodou o WTO a Přílohami
- Článek II Dohody - Přílohy jsou nedílnou součástí Dohody
- Článek XVI - v případě rozporu má přednost Dohoda

Vztahy mezi dohodami

- Vztah mezi všeobecnými mnohostrannými dohodami (především GATT) a speciálními dohodami
- Vztah obecného a speciálního (uvození Přílohy 1A, výslovné ustanovení v některých dohodách)

Vztah mezi dohodami

- Vztah mezi GATT, GATS a TRIPS
 - Není výslovně řešeno
 - Vztah koexistence

GATT 1994 - základní informace

- Základní cíl: liberalizace mezinárodního obchodu
- Výstavbové principy: princip nejvyšších výhod a princip národní
- Možnosti a meze výjimek z principů
- Proces tarifkace, omezování tarifních sazeb
- Podmínky a proces přijímání kvantitativních opatření
- Meze pro přijímání dalších omezení mezinárodního obchodu

GATT 1994 - výstavbové principy

- Princip nejvyšších výhod, princip národní - spolupůsobení =>
- Stejně soutěžní podmínky pro zboží různého původu
- Rovné zacházení

Princip nejvyšších výhod

■ Článek I odst. 1 - definice

With respect to customs duties and charges of any kind imposed on or in connection with importation or exportation or imposed on the international transfer of payments for imports or exports, and with respect to the method of levying such duties and charges, and with respect to all rules and formalities in connection with importation and exportation, and with respect to all matters referred to in paragraphs 2 and 4 of Article III, any advantage, favour, privilege or immunity granted by any contracting party to any product originating in or destined for any other country shall be accorded immediately and unconditionally to the like product originating in or destined for the territories of all other contracting parties.*

Princip nejvyšších výhod

■ Působnost

- Cla a jiné dávky ukládané při nebo v souvislosti s dovozem a vývozem
- Způsob vybírání cel a dávek
- Všechna pravidla a formality spojené s dovozy či vývozy

Princip nejvyšších výhod - výjimky

- Oslabení univerzálního působení tohoto principu
- Důvody výjimek - různé (historické, realita mezinárodního obchodu, zájmy států)
- Skupiny výjimek

Skupiny výjimek

1. Dovolnost celních unií a oblastí volného obchodu
 - Článek XXIV
 - Základní podmínka - účelem má být usnadnění obchodu mezi zúčastněnými zeměmi, ne vytváření překážek pro obchod s třetími zeměmi
 - Př. EU

Skupiny výjimek

2. Zacházení s rozvojovými státy
3. Ostatní - výjimky bezpečnostní (článek XX), ochranná opatření (článek XIX), antidumpingová a vyrovnávací cla (článek VI) apod.

Princip národní - definice

■ Článek III

The contracting parties recognize that internal taxes and other internal charges, and laws, regulations and requirements affecting the internal sale, offering for sale, purchase, transportation, distribution or use of products, and internal quantitative regulations requiring the mixture, processing or use of products in specified amounts or proportions, should not be applied to imported or domestic products so as to afford protection to domestic production.

Princip národní - působnost

- Podobné zacházení, nediskriminace
- Po vstupu zboží na trh
- Předmět: dovážený x domácí výrobek
- Způsob zacházení: nediskriminace
- Opatření: daně a jiné dávky, zákony a jiné předpisy ovlivňující prodej, nabídku, nákup, dopravu, distribuci a použití výrobků, kvantitativní omezení týkající se míchání, zpracování či používání výrobků

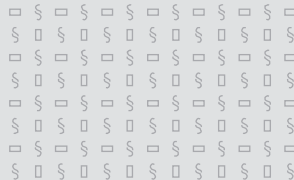
Princip národní - výjimky

- Subvence, veřejné zakázky - nákup zboží pro veřejné účely (článek III odst. 8)
- Podpory (článek XVI)
- Ochranná opatření (článek XIX)
- Bezpečnostní výjimky (článek XXI)

Cl

- Cíl GATT: snižovat či eliminovat celní sazby
- !!! GATT nezakazuje stanovení celních sazeb - omezení ve formě celních sazeb je průhledné a předvídatelné (x diskriminační vnitřní daně, kvantitativní restrikce)
- Státy mají povinnost pravidelně jednat o celních tarifech
- Listiny slev - výsledek Uruguayského kola, závazky států snížit cla

Kvantitativní omezení

■ Článek XI/1 - všeobecný zákaz

No prohibitions or restrictions other than duties, taxes or other charges, whether made effective through quotas, import or export licences or other measures, shall be instituted or maintained by any contracting party on the importation of any product of the territory of any other contracting party or on the exportation or sale for export of any product destined for the territory of any other contracting party.

Kvantitativní omezení

■ Výjimky

- Článek XI/2 - např. zamezení kritického nedostatku potravin
- Článek XII - ochrana platební bilance
- Článek XIX - ochranná opatření
- Článek XX - ochrana veřejné mravnosti, života, zdraví lidí, zvířat či rostli, kulturních památek apod.
- Článek XXI - bezpečností výjimky

Zvláštní dohody

- Dohoda o zemědělství
- Dohoda o uplatňování sanitárních a fyto-sanitárních opatření
- Dohoda o textilu a ošacení
- Dohoda o technických překážkách obchodu
- Dohoda o obchodních aspektech investičních opatření
- Dohoda o provádění článku VI GATT 1994
- Dohoda o provádění článku VII GATT 1994
- Dohoda o kontrole před odesláním
- Dohoda o pravidlech původu
- Dohoda o dovozním licenčním řízení
- Dohoda o subvencích a vyrovnávacích opatřeních
- Dohoda o ochranných opatřeních

Zvláštní dohody

- 1) Obchod se speciálními výrobky
- 2) Překážky obchodu
- 3) Provedení některých ustanovení GATT
- 4) Ostatní

GATS

- První mnohostranná dohoda týkající se obchodu se službami
- Zásady a pravidla pro obchod se službami
- Cíl: rozšiřování obchodu se službami (postupná liberalizace)
- Průlom - řada odvětví tradičně ovládána domácími podnikateli

GATS - působnost - článek I

- Obchod se službami = poskytování služby
- Z jednoho státu do druhého
- V jednom státě zákazníkovi z jiného státu
- Prostřednictvím „obchodní přítomnosti v jiném státě“
- Prostřednictvím „fyzické přítomnosti v jiném státě“

GATS - článek I

■ Služby

- Jakákoli služba v kterémkoli odvětví x
- Služby poskytované při výkonu veřejné moci (není obchodní základ, není soutěž)

Princip nejvyšších výhod - článek II

- *With respect to any measure covered by this Agreement, each Member shall accord immediately and unconditionally to services and service suppliers of any other Member treatment no less favourable than that it accords to like services and service suppliers of any other country.*

Národní režim - článek XVII

- *Each Member shall accord to services and service suppliers of any other Member, in respect of all measures affecting the supply of services, treatment no less favourable than that it accords to its own like services and service suppliers.*

Národní režim

- Není obecný princip
- Omezený pouze na určité oblasti služeb
- Musí existovat zvlášť přijatý závazek

TRIPS

- Obchod s nehmotnými statky (nárůst po 2. světové válce)
- Regulace mezinárodními smlouvami - různé aspekty samotných práv, ne obchod
- Důvod regulace obchodu
 - Nárůst obchodu, překážky (jako u zboží a služeb)
 - Obchod s padělkami, pirátství

TRIPS - obsah

- Základní zásady
- Standard ochrany práv k duševnímu vlastnictví (dostupnost, rozsah, využití)
- Prosazení (vynucení) práv k duševními vlastnictví
- Prevence a řešení sporů

Obecná ustanovení a základní zásady

■ Článek 1

- Státy jsou povinny zajistit provádění TRIPS (volba metody je na státu)
- Státy mohou zakotvit vyšší stupeň ochrany
- TRIPS - minimální standard
- Státy jsou povinny zajistit zacházení podle TRIPS občanům jiného státu (fyzické a právnické osoby - kritéria podle MS o duševním vlastnictví)

Obecná ustanovení a základní zásady

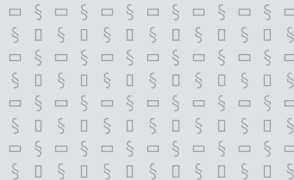
- Pojem právo duševního vlastnictví
 - ❖ Autorské právo
 - ❖ Ochranná známka
 - ❖ Označení původu
 - ❖ Průmyslové vzory
 - ❖ Patenty
 - ❖ Topografie a integrované obvody
 - ❖ Ochrana nezveřejněných informací

Obecná ustanovení a základní zásady

- Článek 2 - vztah k existujícím MS
- Článek 3 - národní režim

Each Member shall accord to the nationals of other Members treatment no less favourable than that it accords to its own nationals with regard to the protection of intellectual property.

Obecná ustanovení a základní zásady

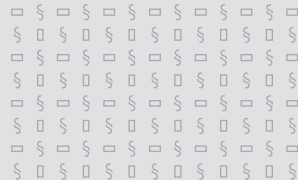
■ Článek 4 - režim nejvyšších výhod

With regard to the protection of intellectual property, any advantage, favour, privilege or immunity granted by a Member to the nationals of any other country shall be accorded immediately and unconditionally to the nationals of all other Members.

Standard ochrany

- Rozděleno dle jednotlivých práv
- Základ: existující mezinárodní smlouvy
- I další otázky dosud neupravené MS

Vynucení práv

- Povinnost států zajistit řízení na ochranu těch, jejichž práva byla porušena
- Bez ohledu na to, odkud osoba pochází

Řešení sporů

- Spory mezi členskými státy vzniklé z porušení dohod nebo na ně navazujících závazků
- Čtvrtý pilíř WTO
- Ujednání o pravidlech a řízení pro řešení sporů

Řešení sporů - základní rysy

- Snaha o smírně řešení
- Automatismus v navazování jednotlivých etap

Řešení sporů - orgány

- Orgán pro řešení sporů
 - Ustanovuje panely a přijímá jejich zprávy
 - Přijímá zprávy Stálého odvolacího orgánu
 - Generální rada
- Skupiny odborníků (panely)
 - Objektivní posouzení případu (fakta, aplikace ustanovení dohod)
- Stálý odvolací orgán
 - Odvolání proti rozhodnutí panelu

Řešení sporů - způsoby

- Základní způsob - stupně
- Smírčí řízení (konciliace, mediace)
- Rozhodčí řízení

Řešení sporů - základní verze

- Povinné konzultace
- Rozhodnutí Skupiny odborníků (panelu)
- Odvolání
- Provedení opatření

Povinné konzultace

- Do 60 dnů nevede k vyřešení sporu => strana může požádat o ustavení panelu
- Na uběhnutí lhůty není nutné čekat:
 - Druhá strana neodpoví či nevstoupí do konzultace
 - Strany dospějí k názoru, že spor se konzultací nevyřeší

Panel

- Ustanoven Orgánem pro řešení sporů
- Lhůty pro rozhodnutí
 - 6 měsíců - běžná doba
 - 3 měsíce - naléhavé případy
 - 9 měsíců - výjimečně
- Nález = zpráva (smírné řešení)
 - Nález ve věci
 - Použitelná ustanovení
 - Odůvodnění

Panel

- Nález je předložen Orgánu pro řešení sporů
- Posouzení -> přijetí -> závaznost

Odvolání

- Proti nálezů Panelu
- Ke Stálému odvolacímu orgánu
- Pouze právní otázky
- Potvrzení x zrušení x zamítnutí
- Zpráva opět vyžaduje schválení Orgánu pro řešení sporů

Provádění

- Stát je povinen dostát závazkům vyplývajícím z rozhodnutí
- Pokud tak stát neučiní => odvetné opatření (např. vyrovnání)
- Orgán pro řešení sporů

Příklady sporů

- Obdobný výrobek
- Klíčový pojem dohody GATT 1994
- Zásada nediskriminace
- Princip nejvyšších výhod
- Princip národní

Článek I GATT 1994

- *With respect to customs duties and charges of any kind imposed on or in connection with importation or exportation or imposed on the international transfer of payments for imports or exports, and with respect to the method of levying such duties and charges, and with respect to all rules and formalities in connection with importation and exportation, and with respect to all matters referred to in paragraphs 2 and 4 of Article III,* any advantage, favour, privilege or immunity granted by any contracting party to any product originating in or destined for any other country shall be accorded immediately and unconditionally to the like product originating in or destined for the territories of all other contracting parties.*

Případ Španělsko - nepražená káva

- Brazílie x Španělsko
- Změna celního zákona ve Španělsku => rozdělení nepražené kávy do několika kategorií pro účely stanovení celní sazby (předtím žádný rozdíl)
 - Káva „mild Arabica“ - bez celního zatížení
 - „Unwashed Arabica,“ „Robusta,“ jiné - 7% sazba
- Brazílie - hlavní dovozce kávy do Španělska => diskriminační povaha nové úpravy

Případ Španělsko - nepražená káva

- Povinné konzultace nevedly k úspěchu
- Panel - řada zasedání v letech 1980 - 1981

Případ Španělsko - nepražená káva

- Základní pozice stran - Brazílie
- Zavedení nových celních sazeb - diskriminační vůči Brazílii (vyváží hlavně „unwashed Arabica“) => porušení článku 1
- Žádný jiný smluvní stát toto členění nemá

Případ Španělsko - nepražená káva

- Základní pozice stran - Španělsko
- Celní sazby na kávu - „*unbound tariffs*“
- Bruselská nomenklatura - kategorie -> podkategorie si může stát stanovit sám tak, aby odpovídaly jeho zahraničnímu obchodu
- Klasifikace v souladu s Mezinárodní organizací kávy
- Pro účely zjištění porušení článku I:
 - Pojem obdobný výrobek
 - Existence výhody pro některou zemi

Případ Španělsko - nepražená káva

- Pozice stran - obdobný výrobek - Španělsko
- Zboží spadající pod stejnou celní položku - nemusí být nutně obdobný výrobek
- Kvalitativní rozdíly mezi druhy kávy
 - Technicko - agronomická, ekonomická i obchodní kritéria
 - Robusta x Arabica
 - Mild Arabica x unwashed Arabica
 - Odlišné trhy pro jednotlivé druhy kávy (spotřebitelé)

Případ Španělsko - nepražená káva

- Pozice stran - obdobný výrobek - Brazílie
- Káva je jeden produkt - nápoj
- Mild x unwashed Arabica
- Pozice spotřebitele

Případ Španělsko - nepražená káva

- Závěry Panelu - obdobný výrobek
- Žádná definice v samotné dohodě GATT
- Rozdíly mezi druhy kávy - geografické faktory, kultivační metody, zpracování zrn, genetické faktory => není dostatečné - u zemědělských výrobků je běžné, že výsledná chuť a aroma konečného produktu se liší díky některému z těchto faktorů
- Nepražená káva je převážně prodávána ve směsích => káva je z konečného pohledu vnímána jako jeden produkt - nápoj

Článek III odst. 2 GATT

- *The products of the territory of any contracting party imported into the territory of any other contracting party shall not be subject, directly or indirectly, to internal taxes or other internal charges of any kind in excess of those applied, directly or indirectly, to like domestic products. Moreover, no contracting party shall otherwise apply internal taxes or other internal charges to imported or domestic products in a manner contrary to the principles set forth in paragraph 1.*

Případ - Japonsko - daně na alkohol

- EU, Kanada, USA x Japonsko
- Japonský zákon o daních na alkohol
- Použitelný na veškerý alkohol (domácí, dovážený) určený ke konzumaci v Japonsku
- 10 kategorií (další podkategorie): saké, saké (směs), šoču, mirin, pivo, víno, whisky/brandy, pálenka, likér, různé
- Různé daňové sazby

Případ - Japonsko - daně na alkohol

- EU - vodka, gin, bílý rum, genever x šoču - obdobné výroby - stanovením vyšší daně Japonsko porušilo čl. III/2, první větu x přímo soutěžící a zastupitelné výrobky => porušení čl. III/2, druhá věta
- Kanada - whisky, brandy, ostatní destilované nápoje, likéry x šoču - přímo soutěžící a zastupitelné výrobky => porušení čl. III/2, druhá věta
- USA - bílé a hnědé pálenky - obdobné výroby => porušení čl. III/2, první věta x přímo soutěžící a zastupitelné výrobky => porušení čl. III/2, druhá věta

Případ - Japonsko - daně na alkohol

■ Článek III/2

- První věta - zacházení s obdobnými výrobky
- Druhá věta - zacházení s přímo soutěžícími nebo zastupitelnými výrobky
- Vztah k odst. 1 - odst. 1 obsahuje obecný princip týkající se vnitřních daní, dávek, zákonů atd.
- Odst. 2 - závazná povinnost ohledně vnitřních daní a dávek

Případ - Japonsko - daně na alkohol

- Článek III/2, první věta
- Obdobný výrobek
- Dovážený výrobek je zdaněn více než domácí

Případ - Japonsko - daně na alkohol

- Obdobný výrobek
 - Tento pojem se objevuje v několika ustanoveních GATT - nemusí být ale vykládán ve všech stejně
 - Je nutné posuzovat případ od případu
 - Obdobné výrobky nemusí být shodné ve všech aspektech
 - Restriktivní výklad
- Čl. III/2 odlišuje obdobné výroby a přímo soutěžící nebo zastupitelné výrobky

Případ - Japonsko - daně na alkohol

- Stejně fyzické charakteristiky + stejné konečné užití
- Vodka x šoču
 - Stejně fyzické charakteristiky - jediným rozdílem je prostředek použitý k filtraci
 - Rozdílný objem alkoholu nevadí
- Ostatní druhy alkoholu x šoču
 - Podstatné rozpoznatelné rozdíly ve fyzických charakteristikách
 - Použití přísad - gin, genever
 - Použití ingrediencí - rum
 - Vzhled - whisky, brandy